

BRANDKÅRS-

tidsskrift

Nr 1

62

44 ÅRG.

UR INNEHÅLLET:

Borgarbrandkårernas beredskap vid ökad semester och fritid	1	Aktuell rättspraxis	12
Några synpunkter på kommunal upphandling	6	Nordisk brandforskning	14
Belräffande inköp av brandmateriel	11	Nytt från Byggnadsfronten	15
		Brandkårsriksstävling 1961	17
		Protokoll vid SBR:s årsmöte 1961	18

Timglaslet visar 50 år för Svenska Brandkårernas Riksförbund

Universitetsbiblioteket
LUND

V. Tenberg 62

STENOR

VULKANISERINGSAPPARAT FÖR BRANDSLANGAR

Apparaten är utrustad med ett special-element, som möjliggör vulkning med rätt temperatur, även då det gäller slangar med syntetisk fiber.

Använd alltid STENOR ORIGINAL reparationslappar och solution. Resultatet blir då det bästa.

Effekt: 530 Watt Spänning: 120 eller 220 V.

Med varje apparat levereras ett sortiment reparationsmateriel och nödvändiga tillbehör.

Generalagent:

ANGUS — REDDAWAY COMPANY AB
KRYSSARVÄGEN 17 - NÄSBYPARK
Tel. 56 21 30 (Växel)

— ett förnämligt komplement

till den moderna brandkårens utrustning. Arbetar automatiskt med hjälp av en säkring, som bryter strömmen vid ett fixerat gradtal — en fullgod garanti mot överhettning.

Detta är viktigt då det gäller slangar med syntetisk fiber.

Fråga efter STENOR STANDARD — den yrkesmässiga apparaten för ett perfekt arbetsresultat.

Här inspekteras en färdig vulk. Den är svart för att bättre synas på bilden.

STENORS vulklappar är vita och syns mindre.

Stenor

— ett yrkesmässigt redskap

Nr 1 1962

44 ÅRG.

UPPLAGA 14.500 EX.

BRANDKÅRS- *tidskrift*

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C • TELEFON 010/10 50 25 • POSTGIROKONTO NR 4870

Borgarbrandkårens beredskap vid ökad semester och fritid*

Av brandchef Ragnar Broström

Det svenska brandförsvaret har under senare år kraftigt utvecklats. Den gamla otidsenliga och personalkrävande brandmaterielen har ersatts av lättarbetad, modern utrustning. Vi har fått tankbilar med smalslångsutrustning, vi har fått ett flertal tidsenliga brandstationer — och flera är under planering i våra samhällen — och sambandstjänsten har i betydande grad förbättrats genom tillkomsten av radion. Men trots dessa förbättringar har för kommunernas vidkommande icke någon lättnad på personalkrav och beredskapsstyrkor ägt rum.

I nu gällande brandstadga och brandordningar föreskrives i mindre städer och samhällen att en viss brandstyrka skall finnas. I regel torde föreskrivas 20—30 man, på landsbygden något mindre. Av denna skall $\frac{2}{3}$ ständigt finnas tillgänglig inom orten, släckningsområdet eller beredskapsområdet. I vissa städer föreskrives att minst 10 man skall vara boende inom brandstationen eller dess omedelbara närhet eller ha sitt arbete i närheten av densamma. Av dessa 10 man skall

dessutom 5 man ständigt befinna sig inom hörhåll för alarmanordning.

I en brandkår med omkring 24 mans uppsättning innebär det i regel att 16 man ständigt skall finnas tillgängliga för tjänstgöring dygnet runt. Av dessa skall då ett visst antal bo i eller invid brandstationen.

För ett tiotal år sedan var det inte svårt uppfylla dessa krav och det medförde inte heller stora kostnader för kommunerna. I dag är läget annorlunda. Kostnaderna har stigit i personalhänseende. Bostadsfrågan går icke att lösa. Rekryteringen av personalen är svår. Inom vissa kommuner har man efter ansökan fått medgivande omskriva brandordningarnas bestämmelser angående personal så att man uppdelat brandkåren i två avdelningar med alternerande tjänst var sin vecka. Rekryteringen av personalen har därmed underlättats men är fortfarande mycket svår. Den ökade fritiden på den civila arbetsplatsen är den största orsaken härtill. Bilen, sommarstugan lockar mer än brandkårstjänsten. I svårigheterna med rekryteringen av personal ingår också beskattningen. Denna tar bort så stor del av borgarbrandmannens inkomst att kvarstående vinst icke uppväger bundenheten.

* Föredrag vid Örebro läns brandkårsförbunds årsmöte den 22 september 1961.

Skattefrågan är dock lika för oss alla och mot vilken vi icke kan råda.

Jag nämnde bostadsfrågans betydelse för brandkårspersonalen, och den är betydelsefull. Ju närmare jag kan ha min personal invid brandstationen desto kortare blir utryckningstiden och det är denna jag vill ha så kort som möjligt. Riksbrandinspektören har i en artikel i *Brandkårstidskrift* under titeln "*Vi skall bygga en brandstation*" berört betydelsen av bostadsfrågan och där redovisat olika tider för anspänning, körtid och angrepp och jag hänvisar till den artikeln, som är av mycket stort intresse.

Bostadsfrågan har också en annan sida nämligen kvalitetskravet, som i dag är mycket större än tidigare. Den önskvärda moderna bostaden finns inte i dag invid brandstationen utan i regel i samhällets utkant. I de fall där dylik bostad finnes invid brandstationen råder en topphyra, som gör det omöjligt för brandmannen att förhyra bostaden. Med vetskap om kommunernas svårigheter att medgiva subventioner måste därför andra vägar provas. Kvar står emellertid: För att minska utryckningstiden *måste bostäder av god kvalitet och till rimligt pris ordnas i brandstationernas närhet.*

Semestertid är lika med bekymmerstid för brandchefen i dagens läge. Gemensam semestertid för industrierna gör att brandmännen, vilka i regel där har sin civila arbetsplats, vill ha semester alla på en gång. Problem som icke tidigare förekommit. Jag har här vid flera förbundsmöten påpekat detta förhållande och jag hävdar alltså att en *överenskommelse bör träffas på högre plan* mellan verkstadsindustrin, riksbrandinspektören, försäkringsbolagen och fackförbunden *för att möjliggöra en fördelad semestertid för personal tillhörande borganbrandkårerna.*

Riksbrandinspektören utgav år 1956 ("Meddelande" nr 3) vissa anvisningar beträffande borganbrandkårernas beredskap under semestertid och rekommenderade därvid brandcheferna att taga kontakt med arbetsgivaren på de industrier, som ha brandmän, att om möjligt fördela semestertiden för dem. Den vägen anser jag vara otänkbart. Man får i dagens läge vara tacksam att man får rekrytera personal från industrin. Skulle man fråga en industriägare om rätt att vid brandkåren få anställa en av hans anställda, är jag säker

om att det blev direkt avslag. Med kännedom härom är det heller icke lönt fråga om fördelad semester för den personal, man redan tagit från industrin. I de fall det lyckas för personalen att själv byta semestertid har det också framkommit ekonomiska frågor. Brandmannen kan i sin civila anställning ha ackordsarbete och ackordslön. Vid ändrad semestertid kommer hans arbete i huvudsak att bestå av reparationsarbete och hans timlön blir därför betydligt lägre. En överenskommelse om rätt till fördelad semester för personal tillhörande borganbrandkåren måste, om resultat skall nås, ske på högre nivå.

Vi stå inför en tid då nya förordningar och lagstiftningar komma att gälla inom svenskt brandförsvar. Den tillsatta brandlagsrevisionen har framlagt sitt betänkande med förslag till reviderad brandlagstiftning. Jag förmodar att detta förslag kommer att antagas inom kort. Om så blir fallet, kommer detta bl a att medföra förändringar i brandstadgan och brandordningar. I brandlagsrevisionens förslag till den förstnämnda föreskrives i 5 § att

"Kommun skall hålla sådan beredskap att en första utryckning för brandsläckning ständigt kan ske inom en efter kommunens förhållande godtagbar tid. Brandordningarna skola innehålla bestämmelser om det antal brandbefäl och brandmän, som erfordras här för. Brandchefen må i särskilda fall besluta om undantag från vad sålunda bestämts."

I 6 § stadgas om uttagning av tjänstepliktiga till brandvärdet, vilket skall ske namneligen.

Om antagandet av brandstadgan sker enligt förslaget synes mig tillfället ha kommit för kommunerna att ompröva personalbehovet och beredskapen. Den moderna och mindre personalkrävande brandmaterielen i form av tankbilar, slangutläggningsbilar, maskinstegar och radio borde kunna medge reducering av personalbehovet. Minskningen av personalen kan ske i takt med avgången intill en viss styrka.

Hur stor skall då denna vara och hur stor skall beredskapsstyrkan hållas?

Brandlagsrevisionen har i sitt betänkande berört den beredskap som nu råder inom våra kommuner, och den är i stort vad jag har tidigare framhållit. Revisionen har vidare funnit att en undersökning av förhållandet år 1954 visar, att alla städer och köpingar samt 448 brandkommuner på landet hade bered-

skap åtminstone av denna innebörd samt att sådan beredskap saknades i 310 kommuner. Landskommunernas brandordningar behöver icke innehålla föreskrift om minsta utryckningsberedda styrka. Normalbrandordningarna säga endast, att personalen bör vara bosatt så nära som möjligt intill den plats, där brandredskapen förvaras.

I sitt betänkande erinrar revisionen vidare om att det antal befattningshavare, befäl och brandmän, som inom en brandkårsorganisation bör vara berett till en första utryckning, är avgörande för vilken total personalstyrka som erfordras. Den säger vidare: För att brandpersonalen skall kunna sägas vara ständigt beredd till utryckning måste uppenbarligen erfordras dels att vederbörande befattningshavare befinner sig inom hörhåll för larm — vare sig detta sker genom telefon, tyfon eller särskild signalanläggning — dels att han efter att ha hört larmet kan inställa sig på den plats, där brandredskapen förvaras, inom sådan tid att den utryckningsenhet han tillhör kommer till brandplatsen tillräckligt snabbt för att där kunna göra en effektiv insats. Den framhåller också, att en beredskap som innebär att viss del av personalen — låt vara inom hörhåll för larm vistas inom ett vidsträckt beredskapsområde — *icke* förtjänar namnet, därest icke varje brandman har möjlighet att snabbt inställa sig. Än mindre kan man tala om beredskap om denna personal ej är inom hörhåll för larm. Med beredskap bör sålunda — ur kommunens och brandkårens synpunkt — förstås att en utryckningsstyrka inom en efter varje ors förhållanden och brandrisker m m rimlig tid kan rycka ut och göra en effektiv insats. Denna insatstid kan icke generellt bestämmas, vare sig för tätorter eller landsbygd, utan måste för varje ort bli beroende å ena sidan av areal, bebyggelse, brandriskers belägenhet, kommunikationer och andra på brandfaran och släckningsmöjligheterna inverkan faktorer, samt å andra sidan av de ekonomiska resurser, som stå till buds. Inom varje kommun får med ledning av centralt utarbetade anvisningar och under länsstyrelsens överinseende göras en bedömning av vad som erfordras.

Ur den enskilde borgarbrandmannens synpunkt bör med beredskap förstås skyldigheten att vistas på plats där han kan höra larm och varifrån han kan inställa sig inom en tid, som

medger att utryckningsenhetens önskvärda insatstid kan hållas. Storleken av ett efter dessa grunder bestämt beredskapsområde avgöres av larmanordningarnas effektivitet och av kommunikationsförhållandena.

En beredskap av nu angiven innebörd bör — om det över huvud skall vara någon mening att hålla en släckningsorganisation med ofta dyrbar materiel — finnas i alla kommuner oavsett deras administrativa beskaffenhet, och revisionen föreslår därför att dylik beredskap även skall omfatta landskommunerna.

Brandlagsrevisionen anser emellertid, att man är mera betjänt av en mindre beredskapsenhet med relativ kort insatstid än av att en större del av personalen vistas inom ett vidsträckt beredskapsområde utan skyldighet att vara inom hörhåll för larm. Denna uppfattning ligger ock i linje med numera förefintliga möjligheter och strävanden att medelst ändamålsenlig materiel åstadkomma mindre personalkrävande men effektiva släckningsenheter.

Vad så beträffar utryckningsenhetens — beredskapsenhetens — storlek blir den bland annat beroende av dels beskaffenheten hos de tänkbara brandriskerna, dels tillgången på släckningsmateriel och vatten. Under semester-tid skall minskad beredskap få medges.

Med hänsyn till insatstidens betydelse vid en brand skulle jag vilja knyta an till vad Riksbrandinspektören framhållit i den av mig här tidigare angivna artikeln "*Vi skall bygga en brandstation*". Han skriver där bl a:

"Insatstidens betydelse med hänsyn till möjligheterna att begränsa skadeverkningsarna av en brand sammanhänger med det sätt på vilket branden normalt utvecklas. Till att börja med sker stegringen av brandens intensitet mycket långsamt. Under detta begynnelsestade kan branden lätt släckas med en pyttspruta eller dylikt. Så småningom har emellertid temperaturen i det brinnande rummet stigit till det kritiska värdet, för trä ca 300°C, då en övertändning av hela rummet plötsligt sker. Rummet fylls på en enda gång med brinnande gaser, som, om de har möjlighet att välla ut i angränsande utrymmen, snabbt sprider branden. Ännu i detta skede närmast efter övertändningen kan branden i regel släckas med tämligen klena strålar, exempelvis från en tankbil. Ytterligare en stund senare förmår dessa strålar ingenting utan grövre strålar måste insättas. I diagram har också visats hur ödesdiger en förlängning av insatstiden från exempelvis fem till tio minuter kan vara."

Vid bedömandet av den erforderliga utryckningsstyrkan måste jag således ha klart för mig:

Mitt släckningsområdes struktur och bebyggelsekaraktär.

Framkomstmöjligheter.

Larmanordningarnas effektivitet.

Anspänningstiden.

Körtiden.

Angreppstiden.

Hjälpmöjligheter från angränsande kärer.

Hur är min personal fördelad i

a) arbetsförhållanden.

b) bostadsförhållanden.

Min brandmateriels effektivitet.

Det förebyggande brandskyddet.

Jag har tidigare framhållit nuvarande organisation om ca 20—30 man och med en beredskapsstyrka om $\frac{2}{3}$. Denna organisation anser jag allt för hög och kostbar. En reducering av denna bör kunna ske utan olägenhet. I nuvarande personalavtal med borgarbrandmännen stadgas visserligen att borgarbrandmännen skall åtnjuta ledighet var tredje vecka. Undantag har där skett i de fall där tjänstgöringen omändrats till att omfatta varannan vecka. Bestämmelserna i detta avtal har, så vitt jag kunnat finna, icke i lag påkallats utan är en facklig förhandlingsöverenskommelse, som har accepterats. En ändring av denna torde icke vara svår att genomföra.

Min tankegång är därför denna:

1. Minska borgarbrandkärernas personalstyrka till 18—21 man. I mindre landsbygdsamhällen kanske ända till 12—15 man.
2. Uppdela kårerna i tre avdelningar om vardera 6—7 man. Mindre landsbygd 4—5 man.
Låt vardera avdelningen utgöra kommunens utryckningsstyrka med tjänstgöring en vecka och två veckor fria.
3. Omändra avtalspunkterna om beredskap, vakt under klocka etc till att omfatta endast en benämning beredskap eller tjänstgöring.
4. Basera denna tjänstgöring med en hygglig ersättning och på en förutsättning att avdelningen omedelbart kan infinna sig vid larm oaktat tid på dygnet.

Det torde icke vara möjligt i fortsättningen erhålla personal till beredskap mot en ersättning som nu gäller ca 16 kr per vecka och det

kan ej heller vara rimligt för kommunerna hålla en stor styrka "under klocka" till det högre pris där gäller.

Med den lösning jag här föreslagit skulle borgarbrandmännen vara i tjänst var tredje vecka och jag är övertygad om att detta avsevärt skulle underlätta rekryteringen.

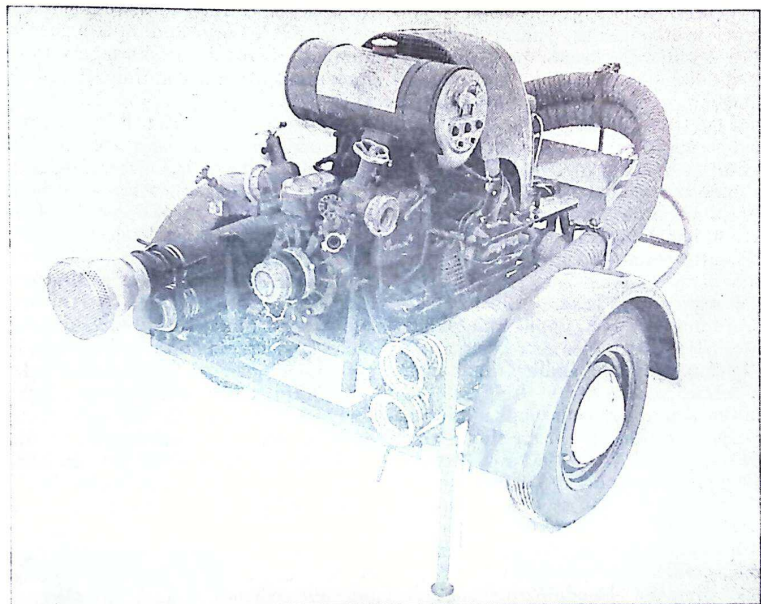
Men då ställer sig säkerligen någon den frågan: *Hur skall det då bli med utbildningen och övningarna?* Även detta har jag studerat. Det kan väl inte vara någon här som anser att nuvarande antalet övningar — i regel 12 st pr år — är tillräckligt. Att öva en gång i månaden med den moderna utrustning vi i regel har är enligt mitt förmenande alldeles för litet. Brandmännen hinner mer än väl glömma av viktiga detaljer i maskin- och utrustningsparken. En ökning av antalet övningar med ökad utbildning måste vi eftersträva. Med mitt här nämnda förslag till avdelningar hade jag tänkt mig utbildningen och övningen avdelningsvis den vecka de tjänstgör. Övningen kan lämpligen äga rum den dagen de påbörjar sin tjänstgöring. Man kan då lämna upplysningar om dagsaktuella ting, som berör tjänsten m m. I övrigt skulle *bela kåren* övas en gång i månaden och övningen bör vid det tillfället omfatta teori, författningar, film o d, och gärna också besök på någon industri för orientering. Genom uppläggning av utbildningen på detta sätt erhåller man bättre sammansvetsade grupper för praktiskt handhavande av materielen och personalen erhåller en allsidigare utbildning. Kunde man sedan i brandkårsförbundets regi anordna centrala kurser borde man ha möjlighet sända en hel fri grupp på denna. För befälet efterlyses centrala kurser något i stil med lärarpersonals pedagogiska dagar. Vid denna skulle man kunna lägga upp ett enhetligt övningsprogram, som sedan tillämpas inom egna kåren. En sådan övningsplan skulle underlätta samarbetet med angränsande kärer.

Men hur skulle jag då ordna för mig under semestertid? Med den indelning jag här har nämnt torde det vara lättare för mig att hålla en beredskapsstyrka även under denna tid och i synnerhet om överenskommelse om fördelad semester på arbetsplatserna — som jag tidigare talat om — kan komma till stånd.

Hur går det då vid en större brand? Givetvis måste samordning i denna betydande fråga ordnas. Det enskilda kommuntänkandet måste

Fråga "HENRIKSSONS"
när utrustningen skall kompletteras

HEBRA 900 VW — en modern motorspruta med värdefulla egenskaper

Det lönar sig även för Eder att anskaffa HEBRA 900 VW

Välkommen med Eder förfrågan!

För alla materielfrågor rådgör med oss!

HENRIKSSONS BRANDREDSKAP

STOCKHOLM

Tel 20 78 22

-23 -24 -25

GÖTEBORG

Tel 11 70 74

MALMÖ

Tel 97 59 42

SUNDSVALL

Tel 129 89

JÖNKÖPING

Tel 241 10

Ensamförsäljare i Sverige för TEMPEX eldskyddskläder

Aukt. återförsäljare för Jonsereds Terylene- och linnebrandslangar

FIRMAN GRUNDAD 1828

UTNYTTJA VÅR ERFARENHET!

Några synpunkter på kommunal upphandling

Av förste intendenten Edde Lewin, Stockholm

Den offentliga upphandlingen i Sverige har överslagsvis beräknats uppgå till mellan 8 och 10 miljarder kronor per år, varav uppskattningsvis ca 4 miljarder kronor per år kunna hänföras till kommunernas och landstingens anskaffning och upphandling av nyttigheter av olika slag. Det är självfallet att kommunerna med en upphandling av denna storleksordning äro en avnämare och kund av stor vikt för industri, handel och hantverk och som en följd härav är den kommunala upphandlingen föremål för allmänhetens intresse både ur skattebetalarsynpunkt och ur mer specifika säljarsynpunkter. Den statliga upphandlingen regleras som bekant genom en särskild förordning den s k upphandlingskungörelsen (SFS 496/1952) men betr kommunernas och landstingens upphandling finns inga särskilda former stadgade.

Frågan om den kommunala upphandlingen har varit före i riksdagen vid ett flertal tillfällen. Sålunda förelåg till 1956 års riksdag en motion om tillsättande av en utredning i syfte att, under medverkan av vissa organisationer, klarlägga hur tillfredsställande bestämmelser för kommunal upphandling skulle åstadkommas. Flertalet remissinstanser och riksdagens allmänna beredningsutskott avstyrkte motionen och riksdagen avslag också

densamma. I motion till 1960 års riksdag föreslogs, att landsting och kommuner skulle vara underkastade upphandlingskungörelsen men allmänna beredningsutskottet avstyrkte på i stort samma grund som tidigare och riksdagen avslag även denna motion. Till årets riksdag förelåg en motion om att initiativ skulle tagas till att enhetliga normer skapas för all offentlig upphandling (alltså även för den kommunala upphandlingen). Allmänna beredningsutskottet, vilket i våras uppsköt behandlingen av motionen, har hittills icke avgivit något utlåtande men enligt uppgift kan motionen väntas komma upp till behandling inom den närmaste tiden.

För närvarande finns det alltså inga generella kommunala upphandlingsbestämmelser men detta innebär icke att dylika helt saknas. Det finns i stället en mångfald olikartade bestämmelser och anvisningar, som tillämpas inom kommunala förvaltningar. Sålunda torde landstingen samt i allmänhet de kommunala sjukvårdsförvaltningarna och vissa av de större städernas verk och inrättningar i stort följa bestämmelserna i upphandlingskungörelsen. Stadskamerala föreningen har utarbetat ett förslag till enhetliga regler för handläggning av upphandlingsärenden m m (meddelande nr 4/januari 1958), vilket förslag torde

täckas om. Förhållandet kommer ju att bli lika i varje kommun. Ett avtal om släckningshjälp eller överenskommelse härmed borde icke vara svårt att lösa. Dessutom finnes det i brandstadgan föreslagna brandvärnet att tillgå. Vid valet av detta anser jag det vara viktigt tillse att man icke enbart väljer personal härtill bland industrianställda. Och varför inte inom städerna låta detta brandvärn få sin större del från kommunalarbetarkåren? Där har vi utbildade chaufförer och duktigt folk. Kan industrin hålla oss med borgarbrandmän borde kommunerna själva hålla oss med brandvärn.

Jag har här hela tiden berört beredskap och personalförhållanden. Det finns emellertid bland dessa ytterligare en grupp, nämligen

brandbefälet. Där vill jag efterlysa och framhålla större frihet för brandchefen och brandstyrelsen att vid tillfällen som sjukdom eller semester bland brandbefälet få möjlighet att tillfälligt under sådan tid få förordna personal att upprätthålla högre befattningar oaktat de icke ha föreskriven kompetensutbildning. Det skall vara möjlighet att få förordna en brandmästare till brandförman, en brandförman-brandmästare till vice brandchef eller uttryckningsbefälhavare under den tid brandchef eller vice brandchef är borta. Förfares så och ges denna möjlighet kan också befälet påräkna en rimlig tjänstgöringstid utan dubbelpass, som nu ofta får ske. Kraven på brandbefälet och personalen är ändock tillräckligt stora i förhållande till den ersättning de får.

ligga till grund för upphandlingsverksamheten vid vissa kommunala förvaltningar, företrädesvis i mellansvenska städer. Svenska stadsförbundet har utarbetat generella anvisningar för inköps- och förrädsredovisning, vilka bl a innefatta ett förslag till upphandlingsreglemente. Dessutom finnes ett flertal individuella bestämmelser och anvisningar om upphandling inom olika kommuner och/eller kommunala förvaltningar.

Stadskamerala föreningens förslag till upphandlingsbestämmelser avser icke kommunernas organisation av upphandlingsverksamheten utan endast formerna för upphandlingen, exempelvis i fråga om tillvägagångssättet vid införandet av anbud, diarieföring etc. Stadsförbundets förslag liksom flera av de individuella upphandlingsreglementena innehålla anvisningar av såväl organisatorisk som inköps teknisk art, dvs uppgifter både om vilken kommunal enhet som får verkställa inköp och hur inköpsärenden skola handläggas.

Som ovan nämnts gäller icke upphandlingsförordningens bestämmelser för den kommunala upphandlingen. Frågan om handlingarnas offentlighet vid den kommunala upphandlingens regleras däremot genom lagbestämmelser (tryckfrihetsförordningen resp den s k sekretesslagen). Principiellt äro de kommunala anbudshandlingarna att betrakta som allmänna handlingar. Den s k sekretesslagen ger emellertid vederbörande myndighet rätt att i vissa fall besluta att handlingar, som eljest skulle vara för allmänheten tillgängliga, ej få utlämnas under viss tid, betr upphandlingsärenden för en tid av högst 2 år från det att avtalet slöts. Tillämpningen av sekretesslagens bestämmelser erbjuder vissa svårigheter. Sålunda har det förekommit, att vissa kommuner eller kommunala institutioner instruktionsmässigt eller annorledes generellt föreskrivit att handlingar i inköpsärenden icke få offentliggöras, vilket alltså är felaktigt. Huru starka skäl som erfordras för att utgöra laga grund för ett beslut om att i visst fall hemlighålla anbudshandlingar är däremot svårare att avgöra. I ett fall, som varit föremål för prövning i högre rättsinstans, ansågs den kommunala myndigheten berättigad att vägra utlämna handlingarna i det aktuella upphandlingsärendet,

därför att ett utlämnande befarades kunna medföra avsevärda olägenheter för det kommunala verkets upphandling. Att av detta och ett fåtal andra fall draga några bestämda och generella slutsatser beträffande vilka skäl, som kunna läggas till grund för ett beslut att hemlighålla anbudshandlingar, torde knappast låta sig göra. I tveksamma fall torde det vara lämpligt att rådfråga jurist innan beslut fattas.

Bland övriga bestämmelser och anvisningar av intresse för den kommunala upphandlingsverksamheten kunna i korthet nämnas bl a bestämmelserna i avtalslagen och köplagen, varvid bör ihågkommas att dessa bestämmelser i stor utsträckning äro dispositiva dvs i första hand gäller vad parterna avtalat och — bortsett från vissa angivna undantag — gälla bestämmelserna endast i de fall där avtalet icke innehåller några närmare uppgifter. Institutet för bekämpande av mutor och bestickning, har utgivit vissa anvisningar, vilka liksom av statens sakrevision utgivna iakttagelser rörande statlig upphandling och kontrollverksamhet torde böra uppmärksammas även inom den kommunala upphandlingsverksamheten.

Med hänsyn till önskvärdheten av en likformig handläggning av de kommunala upphandlingsärendena föreligger det onekligen ett visst behov av enhetliga kommunala upphandlingsbestämmelser. Dylika bestämmelser torde dessutom utgöra ett gott stöd vid handläggningen och erbjuda ett visst skydd för de förtroendemän resp tjänstemän, som ha att taga befattning med de kommunala upphandlingsfrågorna.

Principiellt kan upphandlingen inom en kommun vara:

1. *Decentraliserad* dvs varje förvaltningsenhet upphandlar varor för eget behov. Denna upphandlingsform torde vara den inom kommunerna mest förekommande.
2. *Samordnad* dvs den förvaltning som bedömes ha de bästa förutsättningarna träffar avtal om upphandling av vederbörande vara eller varugrupp för samtliga förvaltningar inom kommunen. Denna form, vilken även benämnes specialiserad upphandling, förekommer bl a i flera av rikets större städer. Samordnad upphandling förekommer även för förvaltningar tillhörande olika kommuner, vanligen inom ett begränsat geografiskt område.

3. *Centraliserad*, dvs ett centralt inköpsorgan upphandlar varor för samtliga förvaltningsenheters behov. Denna upphandlingsform tillämpas bl a i Gävle, Västerås, Halmstad m fl städer.

Samtliga nämnda upphandlingsformer ha olika fördelar resp olägenheter. Man brukar vanligtvis framhålla den decentraliserade upphandlingens möjligheter att snabbt anpassas efter vederbörande förvaltnings behov och önskemål resp den centraliserade upphandlingens möjligheter att medföra bättre priser och villkor genom inköp av större kvantiteter. Den samordnade eller specialiserade upphandlingen är givetvis ett försök att tillvarata fördelarna med centraliserad upphandling i avseende på de mest betydelsefulla inköpsobjekten men överlåta åt resp förvaltningsenheter att själva handlägga övrig anskaffning. Ett allmänt villkor för en effektiv upphandling är en intim samverkan mellan resp inköpsorgan och varuförbrukare.

Beträffande själva upphandlingstekniken, dvs arbetsmetoder, vägar och hjälpmedel vid upphandlingsarbetet, kan inom ramen för denna artikel endast göras några korta reflektioner. Vad först beträffar inköpsmetoderna är skriftlig anbudsinfordran på traditionellt sätt den dominerande och ofta den mest lämpliga formen. Det finns emellertid tillfällen då andra inköpsmetoder bruka komma till användning, exempelvis personliga förhandlingar vid anskaffning av varor i brist-situationer eller inköp av enstaka föremål såsom begagnade maskiner. I en del fall är det nödvändigt att köparen själv lämnar anbud, till exempel då lämpliga varor utbjudas på auktion eller säljaren endast avyttrar mot anbud. Den inköpsamverkan, som kan ske genom vissa institutioner eller inköpsföreningar och -bolag, till vilka resp kommun är ansluten, gör i viss utsträckning anbudsinfordran obehövlig. Oavsett vilken inköpsmetod som väljes i det enskilda fallet är förberedelsearbetet av allra största betydelse. Fastställande av tekniska data, upprättande av ritningar, utväljande av lämplig standard eller motsvarande normer, bör alltid ske innan anbud infordras eller kontakt tas med säljaren. Vid fastställande av materialstandard, varunormer etc bör i första hand svensk standard tillämpas. I den mån dylik saknas bör man undersöka om icke förekommande statliga anvisningar och bestämmelser äro tillämpliga eller

om kommunalteknisk standard finns på området ifråga. Endast i de fall där inget av nämnda alternativ kan komma ifråga bör köparen överväga att utarbeta egna bestämmelser, vilken uppgift då bör anförtrors någon med såväl erforderligt sakkunskap på det särskilda varuområdet som god kännedom om marknads- och tillverkningsförhållanden för produkten ifråga.

Goda och riktigt avvägda tekniska bestämmelser äro ur inköpsynpunkt av allra största betydelse, men felaktiga, överdrivna eller ofullständiga normer kunna vålla allvarlig skada och verka ofta starkt fördyrande.

Vid infordrande av anbud kunna flera synpunkter anläggas på valet av företag, vilka böra tillfrågas. I allmänhet torde det vara lämpligast att infordra anbud direkt från de företag, som tillverka de produkter, som skola anskaffas. När en förvaltning regelbundet förbrukar smärre kvantiteter av en viss vara, är det ofta lämpligt att försöka träffa ramavtal (i form av leveransavtal, avropsbeställning eller dylikt) med fabrikanter för att på så sätt erhålla direktleveranser, även om fabrikanterna normalt icke är intresserade för ifrågasvarande delkvantiteter. I de fall, där en vara eller viss varugrupp kan inköpas från såväl fabrikanter som grossister eller detaljister, bör hänsyn tagas bl a till sådana faktorer som konkurrensläget inom branschen och förekomsten av eventuella karteller etc, avstånd mellan fabrikanter och förbrukningsplats samt säljarens lagerhållning på orten ifråga m m. I många fall äro fabrikanterna genom avtal bundna att skydda återförsäljarna och om förfrågan utgår såväl till fabrikanter som återförsäljare samråda de kanske före anbudsgivningen och det kan då inträffa att förvaltningarna icke erhålla de förmånligaste anbuden. Principiellt bör kommunala förvaltningar bereda de företag, som så önska, tillfälle att inkomma med anbud, men detta innebär icke att samtliga återförsäljare, agenter etc skola tillfrågas vid varje upphandling utan ett visst urval bör ske, på det sätt som i det enskilda fallet beräknas komma att ge de fördelaktigaste anbuden.

Anbudsinfordran bör innehålla så fullständiga och detaljerade uppgifter som möjligt. Anbudstiden bör avvägas med hänsyn till förhållandena men bör icke vara alltför kort. Från anbudsgivare klagas ofta på att de offentliga förvaltningarna infordra anbud på

relativt korta tider men sedan förbehålla sig lång tid för anbudsprövning. Eftersom det vanligen icke torde vara mer arbetskrävande att pröva anbud än att beräkna dylika bör tiden för anbudets avgivande stå i relation till den tid som anbudens skola vara bindande.

Vid bedömning av inkomna anbud bör självfallet hänsyn tagas till eventuella avvikelser av anbudsgivaren från förutsättningar, om anbudet är jämförbara, priserna fasta eller rörliga, leveranstiden bunden etc. I de flesta fall torde det vara nödvändigt att upprätta en sammanställning över anbudet, vilken bör innehålla kvantitets- och kvalitetsuppgifter, tekniska huvuddata, analysdata av betydelse etc jämte uppgift om priser, leveranstider, leveransplats, betalningsvillkor etc. Därest priserna äro avgivna i olika myntslag, fritt olika platser, inkl eller exkl emballage, tull m m, är det vanligen lämpligt att omräkna priserna till jämförbara effektivpriser, fritt användningsplatsen. I många fall torde det även vara lämpligt att göra en överslagskalkyl över tillverkningskostnaderna samt jämföra det aktuella priset med tidigare betalade priser, jämföra prishöjningar med indexutveckling för varan etc.

Starkt divergerande åsikter föreligga om rätten att i allmän tjänst förhandla om anbud. Enligt upphandlingsförordningen är det tillåtet att förhandla med anbudsgivare, som avvikit från förutsättningarna, endast om så kan ske utan att övriga anbudsgivares berättigade intressen åsidosättes. Det torde därför vara lämpligt, att i första hand förkasta sådana avvikande anbud, i andra hand förkasta samtliga anbud och infordra nya, i tredje hand att underhandla med samtliga anbudsgivare och i fjärde hand att underhandla med en grupp av anbudsgivare exempelvis de tre lägsta anbudsgivarna. Vidtagna åtgärder och anledningen härtil bör antecknas i anbudshandlingarna.

I motsats till övriga allmänna handlingar, vilka äro offentliga från den tidpunkt de inkommit till vederbörande myndighet, äro anbudshandlingarna enligt sekretesslagens bestämmelser icke utan tillstånd av den myndighet som handlägger ärendet, att betrakta såsom offentliga innan avtal slutits eller ärendet eljest utförts. Beslut i upphandlingsärenden

fattas inom kommunförvaltningen ofta av en nämnd eller styrelse, vilken uppdrager åt en förvaltning att sluta avtal. I dylika fall försvåras slutförandet av förhandlingarna om beslutet kommer till säljarnas och/eller övriga anbudstagares kännedom i förtid. Principiellt bör därför icke inköpsbeslut offentliggöras omedelbart utan först sedan ärendet slutbehandlats.

Av samma skäl bör man undvika muntligt meddelande om att skriftligt avgivna anbud antagits och att exempelvis beställningsbrev kommer att översändas. Ett dylikt muntligt meddelande kan tillsammans med säljarens anbud innebära, att avtal slutits och detta kan vara ogynnsamt med hänsyn exempelvis till säljarens reservationer i anbudet, eventuella kompletteringar eller dylikt. Beställning, antingen den sker genom beställningsbrev, rekvisition, kontrakt eller annan form av köpeavtal, bör innehålla så detaljerade och fullständiga bestämmelser som möjligt. Omfattningen och utformningen skiftar givetvis starkt mellan exempelvis en rutinrekvisition av en mindre kvantitet handelsvaror och ett kontrakt avseende leverans av exempelvis en större maskinanläggning. Avtalet bör dock i lämplig omfattning innehålla erforderliga data i följande avseenden:

Leveransens omfattning (allmän beskrivning, kvantitetsuppgifter m m).

Priser (fasta eller indexbundna, i senare fallet formerna för indexreglering).

Leveransplats jämte uppgift om leveranssätt, emballage, märkning etc.

Leveranstid, fixerad eller i form av leveransplan (leveransschema) jämte avropsbestämmelser, uppgifter om besiktning, provning etc.

Leveransvite eller annan påföljd vid leveransförening.

Betalningsvillkor, — tid och plats, fakturaföreskrifter, kassarabatt, säkerhet för förskott etc.

Garantivillkor och garantitid.

Force majeure — bestämmelser.

Skiljedomsbestämmelser.

Flera av ovanstående punkter kunna med fördel utformas generellt och sammanföras till "Allmänna leveransbestämmelser", vilka

Har Ni prenumererat? Gör det annars omedelbart!

lämpligen tryckas på baksidan av beställningsbrev och som bilaga infogas i kontrakt och liknande avtal. Vid kontraktskrivning bör man kritiskt granska säljarens förslag, enär detta självfallet i första hand tillvaratager säljarens intresse. Den omständigheten, att säljaren använder tryckta kontraktsformulär, ändrar icke på detta förhållande. Endast i ett fåtal fall, där kontraktsformulären tillkommit efter samråd mellan köpar- och säljarorganisationer, torde avvägningen vara mera opartisk. Vanligen är det därför till köparens fördel att försöka få individuellt utformade kontrakt.

Efter avslut genom beställningsbrev, rekvisition eller liknande handling, översänder vanligen säljaren ett ordererkännande, vilket köparen bör noggrant granska och omedelbart skriftligen göra erinringar mot eventuellt förkommande avvikelser samt påtryckta motstridande allmänna bestämmelser.

Ätminstone för de viktigaste avsluten bör köparen ha någon form av leveransbevakning, så att vid en eventuell försening köparen erinrar säljaren om hans åtagande samt dessutom i allvarigare fall genom reklamations bevakar sina rättigheter att exempelvis häva avtal och fordra skadestånd eller dylikt. Under och efter andra världskriget har respekten för leveranstidslöften betänklighet avtrubbs och det är därför icke möjligt att i korthet ge anvisningar om lämpliga åtgärder i alla de olika situationer, som uppstå vid leveransförseningar. Allmängiltigt bör köparen, starkare än vad som vanligen sker, hävda sin avtalsenliga rätt vid leveransförseningar.

Av kostnadsskäl torde en fullständig leveranskontroll endast undantagsvis vara lönsam men en allmän kvantitetskontroll och okulärbesiktning bör ske och stickprovsvis vissa varor och leveransgranskas närmare, analysprover uttagas för undersökning i lämplig omfattning etc. Självfallet böra de varor, där kvaliteten är av stor betydelse resp värdet högt, i första hand bli föremål för mera ingående leveranskontroll. Vid fel eller brist i godset bör skriftlig reklamation alltid göras genast. Kan icke reklamationens omfattning omedelbart fastställas, är det tillräckligt, att säljaren skriftligen meddelas om reklamationens allmänna innehåll och erhåller detaljerade uppgifter så snart ske kan, men däremot är det allmängiltigt att uppskjuta en reklamation av begränsad omfattning till dess att exempel-

vis skadans art eller omfattning närmare fastställts.

Säljarens åtagande omfattar vanligen leverans av en viss mängd till angivet pris på bestämd tid och avvikelser härifrån böra icke tolereras av köparen. Köparens åtagande innebär vanligen endast att erlagga överenskommen likvid inom viss tid. Beklagligtvis förekommer inom allmän förvaltning i viss utsträckning dröjsmål med betalning, vanligen beroende på formella hinder, såsom felaktig eller utebliven attest eller arbetsanhopning och därav följande förseningar. Principiellt bör vederbörande förvaltning icke endast hävda sin rätt enligt köpeavtal utan även tillse, att förvaltningen fullgör sina skyldigheter, dvs erlägger likvid inom överenskommen tid. Mindre tilltalande är mentaliteten att exempelvis avdraga kassarabatter ehuru likvid utanordnas för sent, i förhoppning säljaren likväl skall godtaga detta. Därest man vill hävda respekt för träffade avtal, bör man själv föregå med gott exempel beträffande åtaganden.

Brandsprutan gjorde susen

En episod som kunnat få tragiska följder hände i Göteborg i början av 1880-talet. Men dessbättre avvecklades det hela på ett smärtfritt vis tack vare rådgitt ingripande av Göteborgs dåvarande polismästare A. O. Elliot. Han har själv berättat därom i sina memoarer.

En dag kom en kontorist från Dicksonska firmans kontor förskrämd in i poliskammaren och begärde att polis genast skulle sändas till kontoret, enär en obekant person kommit in och hotat skjuta Oscar Dickson. Polismästaren skyndade själv med ett par konstuplar dit och erfor då att en man kommit in på kontoret och begärt få tala med herr Dickson. Han hade visat fram ett brev och på ett pockande sätt begärt en större penningssumma. När Dickson avvisade honom riktade han en skarpladdad revolver mot denne. Oscar Dickson fattade då karlen i rockkragen, framtog honom revolvern, kastade in honom i ett angränsande rum samt stängde dörren dit. Genom nyckelhålet i dörren kunde man se hur mannen på ett bord uppradade en mängd patroner och kring dem strött stora högar löst krut. Då polismästaren ville öppna dörren, ropade han med hög röst: "Kom ej in, ty då spränger jag er alla i luften" och visade samtidigt en tändsticksask.

Efter några sekunders betänkan skickade polismästaren bud till den närbelägna brandstationen efter några karlar med brandredskap. När de anlät skruvades en slang i brandposten på gatan och en brandman med slangens munstycke i sin hand posterade vid dörren till det rum där attentatören var instängd, och man släppte på vattnet. När allt var klart öppnades hastigt dörren till rummet där mannen höll till. Han hade tydligen märkt att något var i görningen ty i detsamma drog han eld på en tändsticka för att antända krutet. Men innan han hunnit fullborda sin avsikt träffades han så kraftigt av vattenstrålen i ansiktet, att han föll baklänges och kunde övermannas. (Saxat ur ÖF)

Beträffande inköp av brandmateriel

Svenska Brandredskapsföreningen har i en cirkulärskrivelse lämnat bl a nedanstående information, som har sin plats här i anslutning till artikeln om kommunal upphandling.

"Brandriskerna ökar oavbrutet i det moderna samhället samtidigt som riskvärdena stegras. Orsaken är den ökade användningen av oljor, gaser, kemikalier, plaster, elutrustning m m samt produktionens inriktning på större osekionerade lokaler. Kommunala och industribrandkårer kommer att få starkt ökat ansvar och betydelse.

Men arbetskostnaderna stiger för brandsläckning liksom på andra områden. Det är ett gemensamt önskemål att trots ökad effektivitet hålla samhällets och industriens kostnad för brandskyddet inom rimliga gränser. Det är då riktigt att ekonomisera med det sista och bästa i brandredskap — att investera i brandmateriel för att spara arbetskostnad.

År 1672 uppfann brandchefen van der Heide i Amsterdam brandslangen av läder. En ständig utveckling har följt. Vem kan nu tänka sig att vara utan invändigt belagd brandslang? Så har alla redskap och hjälpmedel för brandsläckning utvecklats, de sista årtiondena i ökad takt. Låt oss nämna några exempel: Standardiserad armatur av lättmetall, smalslang, dimstrålrör, hydraulstegar, teleradio, brandsläckare med pulver och halogener, standardiserade handbrandsläckare för kolsyra och för högtrycksarbetande vattensläckare, lätta motorsprutor, rökdykarutrustning, godmansutrustning, terränggående bilar monterade med frontpumpar och aggregat för skum och pulver m m. Sådan mer förebyggande materiel som automatiskt brandalarm, brandtelegraf och teleutrustning samt sprinkler, specialsprinkler för kolsyra och för skum har också bidragit till att effektivisera brandkårer och brandskydd.

Tecken tyder på att denna utveckling skall leda till snabbare, effektivare och mer arbetsbesparande materiel. Låt oss bara tänka vad en fullt utvecklad radio och teleteknik kan göra: reamotordrivna sprutor, helikoptrar, nya släckningsmedel.

Vi vill inte påstå, att brandredskapsfirmorna uppfunnit och tillverkat all brandmateriel hittills. Konstruktionerna har i många fall tillkommit i samarbete med den praktiska brandsläckningens brandmän av alla kategorier, i den mån materielen inte importerats färdig. Men det är faktiskt brandredskapsfirmorna,

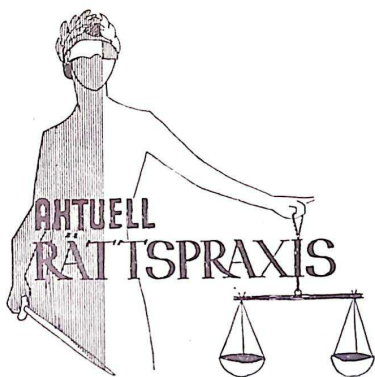
som hittills försett brandkårerna — och övriga — med nästan all materiel, vare sig den varit tillverkad i landet eller importerad. Och genom sin ständiga personliga kontakt med brandcheferna och brandstyrelserna har man kunnat tillmötesgå önskemål om individuella utföranden, som ofta är en nödvändighet i vårt land med dess olika klimat, terräng och bebyggelse.

De flesta av brandredskapsfirmorna har också satsat på forskning, nykonstruktioner och förbättrade konstruktioner. Det är stora årliga belopp som sålunda investeras i förbättrat brandskydd av firmorna. Om brandredskapsindustrin får behålla denna goda kontakt med brandkårerna kan den fortsätta med denna ständiga materielförbättring, vilket på lång sikt kommer brandkårerna och hela landets brandskydd till godo.

Vidare anordnas i föreningens regi varje år i de flesta län utställningar och demonstrationer vid länsbrandmötena och ibland större demonstrationer vid Riksförbundets årsmöte. Detta deltagande i "brandmöten" är en för denna bransch alldeles speciell form av försäljningsservice, som klart visar firmornas positiva inställning till sina kunder bland brandkårerna, och det är vår erfarenhet att brandmännen också vill, att dessa demonstrationer skall fortsätta.

Vi brandredskapsfirmor vill gärna, att köp av brandmateriel skall ses som en investering i trygghet på lång sikt, och inte som en tillfällighets- eller engångsaffär. Det betyder kundjänst före, under och efter en affär. Företagen garanterar för materielen under lång tid, väl medvetna om det ansvar, som åvilar just brandredskapshandlarna. Liv och stora värden kan bero av hur materielen fungerar. De har i allmänhet en väl utbildad serviceverksamhet, som kan se till, att den levererade materielen användes på rätt sätt och underhålls kontinuerligt. Oftast ingår i en försäljning (av t ex motorsprutor, brandbilar, skum- och pulveraggregat o d) leveransprov och efterkontroll, samt kontrakt på periodisk service och kontroll.

Köparen måste alltså välja en leverantör, som kan ge all den garanti och service, som omnämnts här.

Vårdslöshet i trafik

Vederbörande åklagare berättade inför häradsrätten, att en borgarbrandman vid ett tillfälle *under utryckning* till gräsbrand förde en brandbil med så hög fart att brandbilen *dels* i en skarp kurva gick på två hjul, *och dels* på en smal och kurvig väg råkade i uppenbar kollisionsrisk med en mötande buss. Brandmannen hade med andra ord icke iakttagit den omsorg och varsamhet som till förekommande av trafikolycka betingats av omständigheterna. Vidare hade han i ett senare skede av färden underlåtit att hålla en med hänsyn till förhållandena tillräckligt låg hastighet och att iakttaga erforderlig försiktighet med påföljd att brandbilen gick av vägen till höger i färdriktningen och där påkörde en telefonstolpe, som knäcktes. Mindre personsador uppstod, medan brandbilen erhöi anseiliga skador.

Skadorna på bilen uppgick till 13.585 kronor 41 öre, för vilket belopp *kommunen* begärde ersättning av den åtalade. Denne, som var 25 år gammal, förklarade att han icke tidigare kört med den nya brandbilen, och att han ej fått några instruktioner om vagnens köregenskaper eller huruvida den nya vagnen krävde en annan körteknik än den gamla. Han hade, som alltid, varit en smula nervös inför utryckningen och angelägen att snabbt komma till brandplatsen.

Beiträffande färden i kurvan — vägen var 5 meter bred — körde han så fort han vågade men tog ingen onödig risk. Han ansåg icke att bilen gått på 2 hjul, men medgav att den

krängde. Han ansåg icke att någon olycksrisk fanns.

Häradsrätten, som hörde vittnen, fann icke styrkt att bilen vid detta tillfälle — med hänsyn till rådande siktförhållanden eller annan omständighet — medfört risk för olycka.

Den åtalade kunde därför ej anses övertygad om att vid detta tillfälle ha färdats ovarsamt i varje fall ej i sådan mån, att det borde föranleda ansvar.

Angående mötet med bussen vid en bro skedde detta på en plats där vägbredden smalnade från en större bredd vid bron till en mindre bredd, endast 5 m, kort därefter. Från bron över kanalen var sikten fri mot mötesplatsen och ytterligare ett femtiotal meter där bortom. Vägmitten markerades med heldragna dubbla linjer. Av svarandens m fl berättelser hade framgått att mötet skedde med en marginal av en eller annan dm, och att efter mötet ingendera föraren fann anledning att stanna. Häradsrätten fann icke styrkt att svaranden — även om mötesmarginalen varit knapp — färdats ovarsamt, i varje fall ej i sådan grad att det borde föranleda ansvar.

Härefter hade brandbilen fortsatt in på en riksväg och därefter in på mindre vägar mot brandplatsen. Vägarna voro torra och fasta, och sikten över slätten var god. I en skarp högerkurva — vägen var här endast 3,5 m bred — gick bilen av vägen åt höger. Högra framhjulet, som satt under förarsätet, började skära ner i dikesslanten, och bilen gick långsamt ner i det intilliggande diket. Bilen stötte därvid med främre delen av taket mot en telefonstolpe som knäcktes, och blev hängande i telefontrådarna. Farten var vid sammanstötningen så låg, att bilen icke vidare fortsatte. Bilen syntes icke ha vält åt sidan mot stolpen utan syntes ha påkört stolpen i vägens längdriktning och först därefter vält. Farten torde före dikeskörningen icke ha varit påfallande hög men dock så betydande att bilens högerhjul gått ett 20-tal meter i diket, innan bilen stannade mot telestolpen. Omständigheterna hade icke gjort det sannolikt att till olyckan medverkat dosering av vägbanan eller krängning från vattentanken. Brandmannen, som icke tidigare kört bilen med full last eller eljest under svårare förhållanden, ansågs, i medvetande härom, vid körningen ha bort iaktta särskild försiktighet. Häradsrätten uttalade vidare, att, om en brandbil under ut-

ryckning måste få föras under något större risktagande än som under mindre brådslande förhållanden är godtagbart, detta icke kan fritaga föraren från att iakttäta erforderlig omsorg och varsamhet. Brandmannen hade kunnat be någon av de medföljande att överta ratten, om han känt sig osäker. Den förman som medföljde i bilen hade icke uppmanat brandmannen att forcera utan tvärtom sagt till honom att icke köra så fort. Trots detta hade han kört så fort att han på den smala vägen förlorat herraväldet över vagnen. På grund härav kunde han icke — trots att han var stadd i tjänsteutövning och så snabbt som möjligt borde nå brandplatsen — anses ursäktad utan måste undergå ansvar för vårdslöshet i trafik. Omständigheterna bedömdes dock som mildrande.

För vårdslöshet i trafik dömdes brandmannen till tjugo dagsböter à 10 kronor. I övrigt ogillades åtalet.

Brandmannen överklagade målet i hovrätten men återtog besvären innan målet upptogs till behandling. Håradsrättens dom vann sålunda laga kraft.

Kommunen — ägare till den endast trafikförsäkrade brandbilen — yrkade skadestånd

av brandmannen med 13.585:41 kronor för skador på bilen.

Under handläggningen av brottmålet avskiljdes emellertid skadeståndskravet, och förklarades av häradsrätten skola handläggas i den för tvistemål stadgade ordningen, att "upptagas på anmälan av part". Häradsrätten hade nämligen på grund av att fordonet ej var helförsäkrat och med hänsyn till den åtalade brandmannens tjänst vid borgarbrandkåren icke upptagit kommunens ersättningsanspråk till prövning, utan fick kommunen, därest den önskade få frågan prövad inför rätten, påkalla detta i särskild förhandling. Vad nu sagts framgår av ett protokollsutdrag hos vederbörande kommunala myndighet, där även följande framkom. Efter en ingående diskussion, varvid yrkanden *dels* framställdes att frågan skulle avskrivras, *och dels* att kommunen genom åtal skulle bevaka sina intressen, beslöt den kommunala myndigheten att utan omröstning avstå från väckande av talan mot brandmannen i samband med den ifrågasvarande dikeskörningen. Målet, såvitt angick frågan om skadestånd av brandmannen för skadorna på brandbilen, avskrevs härefter av häradsrätten.

Stig G. Holmberg

- Elektro - Slangvättningsmaskin

Nr 179 vilken bygger på över 30 års utvecklingsarbete är levererad bl a till:

Orebro brandkår
Göteborgs brandkår
Sundsvalls brandkår
Karlstads brandkår
Laxå brandkår
Strängnäs brandkår
Pajala brandkår
Sköns brandkår
Älvsbyns brandkår
Avesta brandkår
Bolkryka-Grödinge brandkår
Huskvarna brandkår
Landskrona brandkår
Hedesunda brandkår
Södertälje brandkår

Ängelholms brandkår
Lunds brandkår
Eskilstuna brandkår
Jönköpings brandkår
Osby brandkår
Uddevalla brandkår
Arvidsjaur brandkår
Eskhärads brandkår
Svartå brandkår
Svendsjö brandkår
Häverö brandkår
Piteå brandkår
Saltjöbadens brandkår
Asele brandkår
Säffle brandkår
Åls brandkår

Melleruds brandkår
Lidköpings brandkår
Väsby brandkår
Svenljunga brandkår
Marinens skyddstjänst-skola
Korsnäs AB, Gävle
SKF, Göteborg
AB Nynäs Petroleum,
Nynäs kommun
SKF, Hofors Bruk,
Hofors
Eskilstuna stads Byggnadskontor
AB Bofors Nobelkrut

Levereras även för stationär placering med enbart bottenplatta och utan körställning.

Försäljning genom landets ledande brandredskapsfirmor. Informationer kunna även inhämtas från Zieglers verksamhetsrepresentant i Sverige

E WERT WILHELMSSON
BRANDREDSKAP - Vagnhärad Tel. 0156/100 29

AWG BAVARIA ZIEGLER
då det gäller all slags brandmateriel

Nordisk brandforskning

Den 17 oktober 1961 hölls en nordisk konferens i Stockholm beträffande forskning inom brandförsvaret. Avsikten med konferensen var att undersöka möjligheterna för ett ökat samarbete i de nordiska länderna. Som huvudunderlag för konferensen låg ett av civilingenjör P. Johannesson, Statens Råd för Byggnadsforskning, framlagt förslag "Brandforskning på byggnadsområdet", omfattande synpunkter på brandforskningens ordnande.

Konferensen öppnades med hälsningsanförande av ordföranden i Statens Råd för Byggnadsforskning, ingenjör Hjalmar Olson. Allmän orientering beträffande pågående resp önskad gemensam nordisk brandforskning lämnades av överdirektör Lennart Simonsson, och av civilingenjör Paul Johannesson. Därefter gjordes följande förberedda inlägg:

Hastig övertändning, Civilingenjör K. Malmstedt, Köpenhamn.

Brandprovningssugnar, Dipl.ing. C. Holm, Helsingfors.

Byggnader, Riksbrandinspektör I. Strömdahl, Stockholm.

Fartyg, Ingenjör T. Viig, Oslo.

Brandprovning av fabriksstillverkade byggnadselement, Direktör G. Hansen, Köpenhamn.

Plast som byggnadsmaterial, Översteing. A. Havulinna, Helsingfors.

Standardisering och tillverkningskontroll, Arkitekt S. Cassel, Stockholm.

Brandskadestatistik, Forskningsleder P. Bredsdorff, Köpenhamn.

Byggarens och förvaltarens syn på brandskyddet, Direktör O. Jansson, Göteborg.

Med stöd av inlägg och diskussioner under konferensen har följande sammanfattning gjorts:

Ett ökat nordiskt samarbete beträffande brandforskningen ansågs vara önskvärd. Det av civilingenjör Paul Johannesson framlagda förslaget "Brandforskning på byggnadsområdet" föreslogs läggas till grund för utarbetande av ett gemensamt nordiskt forskningsprogram. En komplettering av förslaget med sjöfartstekniska brandforskningsuppgifter ansågs önskvärd. Denna komplettering samt övriga tillägg och synpunkter borde snarast tillställas resp. lands byggforskningsorgan, som sedermera i samråd med övriga nordiska forskningsorgan samordnar forskningsprogrammet.

För brandförsvaret viktiga arbetsuppgifter m m bedömdes bl a vara:

- Den snabba utvecklingen inom byggnadsbranschen, såväl till lands som till sjöss, med många nya material, byggnadsdelar och konstruktionssystem ökar väsentligt behovet av brandforskning.

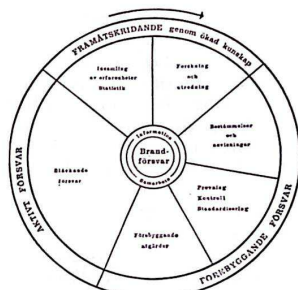

Bild 1. Överdirektör Lennart Simonsson ansåg att brandforskningen kunde liknas vid hjul.

- Grundläggande forskning och utredning för att åstadkomma rationella provnings- och klassificeringsregler.
- Gemensam nordisk statistik över brandskador o d för att därigenom framdeles få underlag för fortsatt forskning och bearbetning av brandskyddsbestämmelserna.
- Grundläggande målsättning för forskning måste vara att få fram ett gynnsammare förhållande mellan brandskydd och ekonomi.
- Egenskapsredovisning och tillverkningskontroll.
- Undervisning och upplysning.
- Personal och utrustning. För att brandteknisk forskning skall kunna bedrivas effektivt erfordras, att de brandtekniska laboratorierna erhålla ekonomiskt underlag för anskaffande av erforderlig utrustning och anställande av kvalificerad personal.

Anmärkning

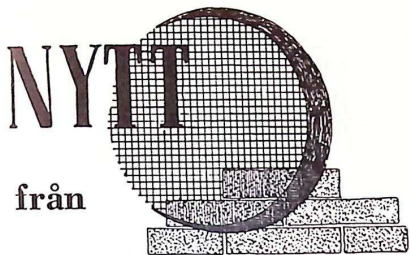
En redogörelse över vid konferensen gjorda inlägg kan som lån erhållas genom ingenjör Göte Larsson, Statens Provningsanstalt.

De nordiska brandlaboratoriernas samarbetskommitté (NBS) har i samband med nämnda forskningskonferens hållit sitt ordinarie årsammanträde. Av de beslut, som härvid gjordes, kan följande nämnas:

- Brandprovnings- och bedömningsregler för byggnadsmaterial, byggnadsdelar och beklädnader har utarbetats och kommer att innevarande år överlämnas till standardiseringsorganen för uppgörande av en gemensam nordisk standard.
- Följande huvudfrågor kommer att tagas upp inom NBS:
  - Rationellare provnings- och klassificeringsregler.
  - Statistik; insamling av sådana data från eldsvådar o d, som kan tjäna brandlaboratoriernas syften i dess fortsatta arbete.
  - Grundläggande forskning.

Göte Larsson

från

BYGGNADSFRENTEN

Dörr till pannrum, Hjärtat typ 4

Hos byggnadsstyrelsen har anhlänts om att i viss installationsenhet — Hjärtat typ 4 — få använda en vanlig dörr såsom pannrumsdörr i nära anslutning till värmepanna inkl tillhörande oljeeldningsaggregat i stället för en enligt BABS föreskriven obrännbar dörr. Byggnadsstyrelsen har i samråd med brandsinspektionen meddelat följande:

"Installationsenheten Hjärtat, som är avsedd för enfamiljshus, innehåller byggnadens våtdelar samt pannrum. Botten- och takplattan består av 10 cm betong och omgivande väggar av 6 cm betong. Skiljeväggar mellan pannrum och badrum samt pannrum och toaletterum består av 7 cm lättbetong. Pannrummet är förbundet med badrummet genom en dörr belägen på mindre avstånd än 0,5 m från oljeaggregatet. Genom att lägga ingången till pannrummet på detta sätt avses att hindra ljud och lukt från pannrummet från att nå boningsrummen, vilket visat sig vara ett svårt problem i källarlösa hus.

Enligt BABS 1960 skall ifrågakvarande panna ha ett avstånd av minst 1 m från eldstadsöppning o d till brännbar byggnadsdel. Detta avstånd kan dock minskas till 0,5 m, om den brännbara byggnadsdelen är beklädd med brandhärdig beklädnad. Skall det sistnämnda mättet kunna underskridas, måste byggnadsdelen vara av obrännbart material. Det bör härvid observeras att avståndet vid eventuellt förekommande oljeaggregat mätes från den punkt på aggregatet som ligger närmast den aktuella byggnadsdelen (se även Statens brandsinspektions cirkulär nr 21). Vidare gäller enligt BABS att dörr till särskilt avstängbart pannrum skall vara åtminstone brandhämmande.

Med hänsyn till att badrummet, som är ett vått utrymme med ringa mängd brännbart material, i föreliggande fall tjänar som sluss mellan pannrummet och bostadsutrymmena, anser byggnadsstyrelsen att det är möjligt att acceptera ett mindre avstånd än 0,5 m mellan oljeaggregatet och den brandhämmande dörren

till badrummet under förutsättning att dörren och karmen mot pannrummet beklädes med plåt. För att pannrummet skall bli brandhämmande avskilt från bostadsdelen förutsättes vidare att kanalen från köksfläkten utföres i minst brandteknisk klass BA-1/2 och att genombrottet av väggen mellan pannrum och bostadsdel vid el-centralen är så utförd att en brandhämmande avstängning fås mot bostadsdelen. För genombrottet vid el-centralen bör en brandteknisk klassificering begäras hos Statens provningsanstalt."

(28.11.1961)

Skorstenar till villor

Över en ansökan att inom ett villaområde få utföra skorstenar på visst angivet sätt har byggnadsstyrelsen uttalat nedanstående.

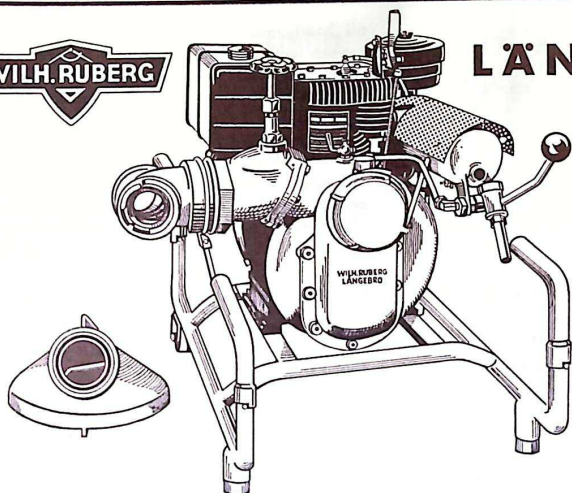
"På varje villa förekommer skorstenar, av vilka den ena kommer från en öppen spis och den andra från en värmepanna med 3,6 m² eldyta. Från respektive eldstad och upp till yttertakpanelens överyta är skorstenarna uppförda av 1/2 stens tegel. Pannskorstenen har därjämte försetts invändigt med Höganäs foder 2460:15 och mineralullsmatta. Över yttertakpanelen har pannskorstenen formen av en stympad kon och består av utfifrån räknat kopparplåt, 30—77 mm mineralullsisolering samt Höganäs skorstenspipa nr 183. Skorstenspipan vilar på en 3 mm stålplåt som är nedvikt över foderröret. Skarven mellan skorstenspipan och fodret ligger i jämnhöjd med takbjälkens undersida. Spelrum har anordnats för skorstensfodrets temperaturrörelser.

Skorstenen från öppna spisen har ovan genomgången av yttertaget utförts av Höganäs skorstenspipa nr 183 utan särskild kringklädnad. Övergången från kvadratisk till runt tvärsnitt har successivt utjämnats genom slamning.

Ifrågakvarande skorstenkonstruktioner är ej godkända enligt byggnadsstyrelsens tidigare anvisningar till byggnadsstadgan 1950 eller enligt byggnadsstyrelsens anvisningar till byggnadsstadgan 1960. Enligt styrelsens mening kan icke risken för att skador kan uppkomma på skorstenspipan ovan yttertak helt uteslutas. Dessutom kan vissa betänkligheter framföras mot möjligheten att varaktigt täta anslutningen mellan den över skorstenspipan och skorstenens nedre del.

Med hänsyn till förhållandena i detta särskilda fall vill byggnadsstyrelsen emellertid ej motsätta sig att ifrågakvarande skorstenkonstruktion godtages under förutsättning att kanalerna vid röktryckprovning visar sig vara tillräckligt täta. Av byggnadsnämnden bestyrkt rapport skall inges till styrelsen sedan skorstenarna varit i bruk under ett år." (4.10.1960)

Jan Billwik

LÄNSPUMP

för

2000 liter / min

8 hk luftkyld

4-takts-motor

Vikt 80 kg

Evakuering:

Avgasejektor

WILH. RUBERGS FABR.-AKTIEBOLAG

LÄNGEBRO

Tel. Kristianstad 101 74, 101 78, 162 78

Fabriken Immeln Kristianstad 960 40 — Fabriken Vinslöv Kristianstad 806 01

NYHET FRÅN BRISSMANS

**Livbältet som många
länge väntat på**

Detta bälte har ej några påsydda slejfar eller spännen med tornar, inga nitar eller märlor som skär sönder väven. Vårt nya bälte är av Teryleneband som tål 2,5 tons belastning utan att brista, spännet som är PATENTSOKT håller för samma dragning utan minsta glidning. Bältet är reglerbart 25 cm. Bältet kan erhållas med bälthake av lättmetall eller med kedja och karbinhake för brandmän samt med fästring och schackel för takarbeten m. m. Bältet sändes till påseende utan köptvång.

BRISSMANS BRANDREDSKAP AB

HALMSTAD

Telefon 133 33

Brandkårsrikstävling 1961

Den 8 oktober i år avhölls den andra "brandkårs-riktävlingen", denna gång i Djursholm, med Borgar-brandmännens riksförbund som arrangör. I tävlingen deltog de 22 lag, som under de senaste fyra åren kvalificerat sig i tävlingar inom respektive län.

Programmet omfattade tre praktiska moment och ett teorimoment. I det första av de tre praktiska momenten ställdes de tävlande inför en brand i en verkstad (i bottenvåningen). Rök hade trängt upp till en bostad i våningen ovanför och bedövat ett par personer. Branden i verkstaden vållade i allmänhet inte de tävlande några större svårigheter, men däremot måste ett par lag ha fingervisning om att undersöka lokalerna runt brandplatsen.

I moment 2 var förutsättningen att brand uppstått i en envåningsvilla genom barns lek med tändstickor. När de tävlande kom fram till verandan satt en svedd och sotig grabb och väntade. Om han tillfrågades gav han upplysning om, bl.a., att hans lillasyster var kvar därinne. Nå, de som inte frågade fick ytterligare en chans att klara sig. Ett visst antal sekunder efter det de kommit fram hördes svaga skrik någonstans inifrån huset (bandspelare med högtalare intill en jättedocka, som markerade spädbarnet). Det väsentliga i momentet var just att rädda spädbarnet.

I tredje momentet var förutsättningen att ett par kar med hårdningsolja fattat eld i en smedja. Innan släckningsangreppet hann sättas in hade branden dessutom spritt sig till en del andra ämnen (träull). Det fanns även gasbehållare i smedjan. Oljan släcktes nästan genomgående med pulver. I många fall fortsatte man med pulvret även mot träullen. Lågorna slogs ner, men när grupperna ansåg sig klara pyrdet de fortfarande i resterna, vilket medförde tidsbelastning.

I samtliga moment fanns såväl grov- som smalslang att tillgå, men då det hela tiden var frågan om inomhusbränder bedömdes det som olämpligt att använda grovslang.

En annan iakttagelse som gjordes var att (liksom vid tidigare tävlingar) lagen stod och füll med sina gruppchefer. Vissit gjorde varenda deltagare sitt yttersta men utan god ledning fick deras ansträngningar inte den rätta effekten.

Bäste placerade i tävlingen blev följande:

1. Kungsör
2. Kallinge
3. Sollefteå
4. Ulricehamn
5. Valdemarsvik

Bäste gruppchef blev Sven Karlsson, Kungsör.

Det segrande laget från Kungsör med gruppchefen Sven Karlsson längst t v

De teoretiska frågorna var följande:

1. För vattentransport användes en enkel 76 mm belagd slang. Om vattenmängden ökas till det dubbla och även transportsträckan fördubblas blir tryckförlusten a) hälften så stor, b) fyra gånger så stor, c) åtta gånger så stor.
2. Vattnets värmebildande förmåga utnyttjas vid släckning bäst om allt vatten övergår till ånga. En liter vatten kan därvid bilda en ungefärlig ångvolyum av a) 170 liter, b) 640 liter, c) 1700 liter.
3. När vatten fryser till is utvidgar det sig a) ca 1 %, b) ca 10 %, c) ca 17 %.
4. En av förutsättningarna för att kolsyresnö skall bildas då man använder en kolsyresläckare med snörör är att a) snöröret vändes nedåt, b) CO₂-behållaren saknar stigrör, c) viss del av kolsyran lämnar munstycket i snöröret som vätska.
5. En ladugårdsbrand bekämpas med endast ett strålrör med stor munstycksöppning. Vattenförsörjning sker från ett avlågset vattentag genom seriepumpning med 2 motorsprutor. Varför är det i ett sådant fall viktigt att strålföraren inte stänger av strålröret? a) motorsprutorna kan skadas, b) trycket stiger så att slangen sprängs, c) den första sprutan tappar vattnet.
6. Figuren visar två slangledningningar från en motorspruta. Slang nr 1 går över en höjd och slang nr 2 går över en dal. (På figuren var slangledningarna lika långa och strålrören hamnade på samma plats.) Slangdimensioner och övriga förutsättningar äro lika för båda slangledningarna. I vilken av slangledningarna är tryckförlusten störst? a) i nr 1, b) i nr 2, c) lika i båda.

(Svaren på frågorna jämte kommentarer kommer i nästa nummer.)

Göran Bergström

Protokoll,

fört vid Svenska Brandkårnas Riksförbunds årsmöte den 13—14 juni 1961 i Borås.

Närvarande: omkring 500 personer.

Vid mötets offentliga del närvar dessutom representanter från länsstyrelsen, Borås stad, Danmark och Norge m fl.

Tisdagen den 13 juni
Enskilda årsmötet

§ 1

Utsågs brandchef Nils Danielson, Borås, och direktör Nils Gyrulf, Vänersborg, att jämte ordföranden justera mötets protokoll.

§ 2

Beslöts att vänta med fastställande av röstlängd till senare tidpunkt, om votering skulle behöva tillgripas.

§ 3

Centralstyrelsens redogörelse för verksamheten år 1960 hade varit införd i tidskriften, varför årsmötet ansåg obehövt att uppläsa densamma. Redogörelsen lades med godkännande till handlingarna.

§ 4

Revisionsberättelsen för kalenderåret 1960, som även varit införd i tidskriften, upplästes inför årsmötet. Ansvarsfrihet beviljades i enlighet med revisorernas förslag.

§ 5

Till ledamöter i styrelsen omvaldes landshövding A. Nordenstam, riksdagsman R. Anderberg och brandchef E. Carlsson. Efter direktör A. Åmell, som avdrott sig återval, lämnades mandatet öppet i avvaktan på resultatet av sammanslagningsutredningen.

Såsom suppleanter omvaldes direktör S. Runius och brandchef A. Bergdahl.

§ 6

Omvaldes landshövding A. Nordenstam till ordförande i Svenska Brandkårnas Riksförbund.

§ 7

Såsom revisorer omvaldes direktör T. Wiktander, Linköping, och direktör Å. Molin, Stockholm.

Såsom revisorssuppleanter omvaldes överingenjör S. O. Orsén, Stockholm, och direktör Å. Leijon, Jönköping.

§ 8

Beslöts att medlemsavgift för år 1961 oförändrat skulle utgå med kr 15: — för brandkår och brandkårsavdelning samt kr 8: — för personlig medlem.

Offentliga årsmötet

§ 9

På Svenska Brandkårnas Riksförbunds, Svenska Brandskyddsföreningens och Älvsborgs läns Brandkårsförbunds vägnar hälsade ordföranden inbjudna gäster och övriga deltagare välkomna till dessa organisationers gemensamma årsmöte.

§ 10

Ordföranden överlämnade Svenska Brandkårnas Riksförbunds förtjänstmedalj i guld till brandchef Nils Danielson, Borås, och f brandsinspektör Andreas Grill, Jonstorp.

§ 11

Under huvudrubriken "Den moderna industribyggnaden — utvecklingstendenser och brandförsvarsproblem" hölls följande föredrag:

"Brandtekniska synpunkter och frågeställningar", av överingenjör K. Brandsjö, Brandingenjörsbyrån, Stockholm.

"Produktionssynpunkter" av överingenjör B. Gabrielsson, AB Volvo, Göteborg.

"Materialval och konstruktionsmetoder" av överingenjör Walter Hasselblad, Skånska Cementgjuteriet, Malmö.

"Släckningsproblemen" av vice brandchef O. Arvidsson, Hälsingborg.

Samtliga föredrag var synnerligen intresseväckande och uppskattades mycket. En kortare diskussion följde på föredragen.

§ 12

På inbjudan av Borås stad intogs gemensam lunch i Parkhallen.

§ 13

Ämnet "Fibermaterialets värmebeständighet" behandlades i ett uppskattat föredrag av fil dr S. Sönerskog, Borås.

§ 14

Landshövding A. Nordenstam lämnade en orientering om förslaget till ny kommunindelning och brandchef N. Grönvall, Göteborg, lämnade en redogörelse för sina tankar om brandförsvaret i de nya storkommunerna.

§ 15

Intog deltagarna gemensam middag i Stadshuset i Borås.

Litteratur

Byggkommentarer. Byggnadslagen och byggnadsstadgan med kommentarer. Kommentarer till BABS. Sammanställda och redigerade av Gunnar Essunger.

Förlag: SVR:s Förlags AB.

Pris: Kr 30:—.

Rekvireras hos: Svenska Brandkärnans Riksförbund, Jakobsgratan 14, Stockholm C. Tel 21 36 06. Postgiro 48 70.

Den "förenklade byggnadslagstiftningen" har nu varit i kraft under 1½ år. Den som under denna tid haft anledning komma i närmre kontakt med denna lagstiftning har haft rikliga tillfällen konstatera, att tolkningen av densamma inte alltid är så enkel. Redan i anslutning till lagstiftningens ikraftträdande den 1 juli 1960 anordnade även SVR — i samarbete med andra föreningar — kurskonferenser "i syfte att ge en sammanfattande överblick över de nya bestämmelserna och normerna för husbyggandet". Därvid utarbetades kompendium med motiveringar, kommentarer och tilläggsexempel till de tekniska normerna. Kompendierna har senare kompletterats och illustrerats och föreligger nu i ett samlat verk om 335 sidor, inbunden i klotband.

Av speciellt intresse för brandmännen är givetvis i kommentarerna till BABS avsnitten "24 Brandskydd" av Gunnar Essunger och Paul Johannessons, "32 Ventilation" av Arne Bergquist, "35 Eldstäder och rökkanaler" av Tage Kroon, samt "Avd 5 Särskilda byggnader och lokaler" av Gunnar Essunger och Erik Wannfors.

"Byggkommentarer" rymmer givetvis jämväl texten till byggnadslag och byggnadsstadga med kommentarer till dessa. Även om kommentarerna huvudsakligen hämtats från förarbetena till lagstiftningen utgör de en värdefull och god handledning i många tolkningsfrågor, varför verket är till god nytta i det förebyggande brandförsvarsarbetet.

Ek

Onsdagen den 14 juni

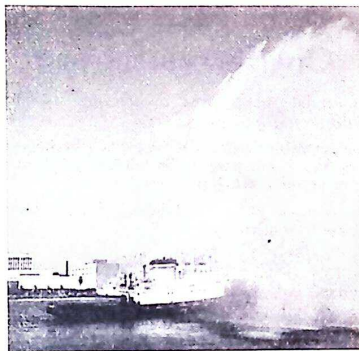
§ 16

Ca 200 av deltagarna företog en utflykt i Viskadalen, varvid Borås Wärfver AB nya lagerbyggnad i Borås och nya spinneri i Skene samt Viskafors Gummifabrik AB besöktes. Under färden intogs lunch på Kinna Hotell.

Justeras
Allan Nordenstam
Nils Danielson
Nils Gyrulf

Som ovan
Arne Hegen

Kraftig flodspruta

Här visas amerikanska arméns nya kombinerade bogserbåt och flodspruta. Den ca 30 m långa högsjöbogsaren är utrustad med två Boeing turbinödrivna pumpar, vardera med en kapacitet av ca 7.500 l/min vid 10 kg/cm².

... ljusen brinner oppsan ...

Lördagen den 23 december sitter två unga grabbar och ser på TV, det är deras nya idol, Ivanhoe, som uppträder på rutan. Strax innan "the end", kommer deras moder in och talar om att maten är serverad. Efter att ha sett Ivanhoe åter en gång klara upp en tillspetsad situation beger de sig ut i köket för att äta kvällsmat, medan modern slår sig ner i rummet för att se på TV. I kväll är det ju matchen om 10.000-kronorsfrågan för påvekännarna och det är även grabbarna intresserade av. Därför åter de sin kvällsmat ganska snabbt för att sedan rusa in och sätta sig framför TV-apparaten. Grabbarna stänger dörren till köket och i lugn och ro sitter de och följer den spännande kampen om äran och de 10.000.

Efter detta TV-program slut går modern ut i köket för att hämta lite förfriskningar, men när hon öppnar dörren möts hon av ett tjockt rökmoln, hon kallar på grabbarna, rusar därefter fram och öppnar ett fönster. Då slår lågorna upp, men i vasken hade modern tappat vatten, varför vet vi inte, och i närheten fanns en kokpanna, efter tre ingripande med panna och vatten var den lilla elden släckt. Ljustaken med plats för fyra ljus och duken försvann och köksbordet blev förstört. Men i huset finns 27 lägenheter, ja man ryser i hela kroppen när man tänker på det. Det hade varit oförsvarligt.

Till julen 1962 har vi lovat varandra att vi skall kunna känna doften av skinkan och gröten.

*En av grabbarna
(Berättelse ur livet)*

Kungl Civilförsvarsstyrelsen

ledigförklarar härmed en befattning som

Civilförsvarslärare

i lönegrad Ag 21 med tjänstgöring å Statens civilförsvarskola, Rosersberg.

Kompetensfordringar: Genomgången brandchefs-kurs kat I vid Statens brandskola samt minst 3 års brandbefälstjänstgöring.

För tjänsten gäller att fallenhet för utbildning räknas som merit.

Med tjänsten skall förenas uppdraget att under civilförsvarskolans ledning ansvara för brand-skyddet vid skolan. För detta uppdrags fullgörande utbetalas till läraren utöver lönen ett arvode utgörande 3.000 kronor för år räknat.

Ansökningar åtföljda av meritförteckningar, betygsskrifter, åldersbetyg och de handlingar i övrigt, som sökande önskar åberopa, skall vara civilförsvarsstyrelsen, Box 7097, Stockholm 7, tillhanda senast den 30 januari 1962.

Närmare upplysningar lämnas av förste byråsekreteraren Blomquist, telefon 23 23 30.

Kungl Civilförsvarsstyrelsen

AWG

BRANDARMATUR ENLIGT S M 5
KORROSIONSBESTÄNDIG LÄTTMETALL
Leverans genom landets brandredskapsfirmor
Verksrepresentant:

EWERT WILHELMSSON
BRANDREDSKAP · Vagnhärad Tel. 0156/100 29

SANDVIKENS STAD

kungör härmed
ordinarie befattningen som
vice Brandchef
till ansökan ledig

Begynnelselönen 18.084: — och slutlön 21.420: — (lönegrad 16).

Utförlig kungörelse är anslagen i Stads-
huset. Närmare upplysningar genom
brandchef Hermansson, telefon Sand-
viken 540 62.

Ansökan ingives senast 1 februari 1962
till Drätselkammaren i Sandviken.

Storindustri i Mellansverige

söker personal för brand-, vakt-, gas-,
ordnings- och sjukvårdstjänst.

Är Ni intresserad, ber vi Er sända
ansökan med löneanspråk och några
rader om Er själv till "Storindustri",
Wilh. Anderssons Annonsbyrå AB, Post-
fack, Stockholm 1 f. v. b.

Notiser

Reservera

dagarna 16—17 maj i år för att delta i *Svenska Brandkårernas Riksförbunds 50-årsjubileum* i Stockholm i samband med de frivilliga organisationernas årsmöten. Då årsmötet beräknas få sig förelagt den synnerligen viktiga frågan om eventuell sammanslagning av de tvenne frivilliga brandförvarsorganisationerna i landet, är det speciellt angeläget att anslutningen vid årsmötet är stor.

Den 14—15 maj håller Svenska Brandbefejlets Riksförbund sitt årsmöte, likaledes i Stockholm.

Principbladen har kommit

Svenska Brandskyddsföreningens *principritningar*, som under många år var något av en "katekes" när det gällde byggnadstekniskt brandskydd, förlorade slutgiltigt sin aktualitet i samband med att den nya byggnadslagstiftningen trädde i kraft den 1 juli 1960.

På grundval av den nya byggnadsstadgan och de anvisningar till denna (BABS 1960), som trädde i kraft den 1 juli 1960, har brandskyddsföreningen nu låtit utarbeta nya *principblad*, som nu utkommit från trycket. Dessa principblad, som alltså ersätter de tidigare principritningarna, har utarbetats i avsikt att med den nya byggnadslagstiftningen som bakgrund åskådliggöra sådana byggnadstekniska bestämmelser, anvisningar och normer, som har särskilt intresse ur brandskyddssynpunkt. De återger, ofta i sammandragen form, det ur brandskyddssynpunkt väsentliga i nu gällande byggregskrifter. Föreskrifterna återges med hjälp av bilder, tabellariska översikter och texter.

Hittills har 50 blad (ungefär hälften 2-sidiga och hälften 4-sidiga) färdigställts. I den mån ytterligare blad befinns önskvärda, avses sådana tillkomma.

Principbladen tillhandahålls endera som en komplett sats, insatt i en plastklädd ringpärm av hög kvalitet, eller som lösblad. Priset för den nu färdigställda kompletta satsen (50 blad, ca 150 sidor) insatt i pärm är 40:— kronor, var till kommer porto och expeditionskostnader. Enstaka 3—4 sidiga blad betingar ett pris av 1:— krona styck, och enstaka 1—2 sidiga blad 0:50 kronor styck, var till kommer porto. Till angivna priser kommer omsättningsskatt.

Beställning kan ske hos Svenska Brandkårernas Riksförbund, Jakobsgatan 14, Stockholm, tel 010/21 36 06, postgiro 48 70.

Proposition

— nr 12/1962 — med förslag till reviderad brandlagstiftning har av Kungl Maj:t förelagts årets riksdag.

Statens Brandinspektion

Meddelande 1961:11,

som behandlar *fjärrutlösning av brandlarm*, har utkommit.

Meddelandet ersätter meddelande 1957:11. Avvikelsen från vad som sägs i sistnämnda meddelande är obetydlig och avser främst att utrustning för fjärrutlösning över telefonförbindelse med tillhjälp av särskild utlösningssignal numera tillhandahålls av televerket.

Meddelande 1961:12

behandlar *riksskogsbrandstatistiken 1960*.

Av statistiken framgår att antalet bränder var mer än en halv gång till så stort som närmast föregående "normalår", 1958. Arealskadorna var drygt dubbelt så stora som under sistnämnda år, främst beroende på en enda storbrand i Halland.

Släckningskostnaderna per brand uppgick i genomsnitt till inte mindre än 740 kronor — mot 352 kronor år 1958 och 531 kronor år 1959 — möjligen beroende på att kostnaderna för vissa år 1959 inträffade bränder reglerats först år 1960. Brandkårernas andel i släckningskostnaderna visar en fortsatt stegring.

Beträffande *brandorsakerna* är relationen i stort sett densamma som närmast föregående år. Gruppen "mindreåriga" är fortfarande den största kända brandorsaken, minskningen i fråga om gruppen "järnväg" har fortgått. Antalet "okänd orsak" är stort, vilket torde sammanhånga med det ovanligt stora antalet gräs- och andra småbränder, som brandkårerna i Stockholm och Göteborg haft att under året bekämpa.

Resultatet av *brandbevakningen* är sämre än vanligt och kostnaderna per upptäckt brand högre. Detta förhållande antages orsakat av att de flesta bränderna förekom tidigt under året, innan bevakningen påbörjats.

1960 framhålls i meddelandet vara ett gott exempel på den roll, som nederbördens fördelning kan spela. Exempel härpå lämnas.

Som vanligt inryms i meddelandet även ett flertal tabeller med statistiska uppgifter beträffande årets skogsbrandstatistik.

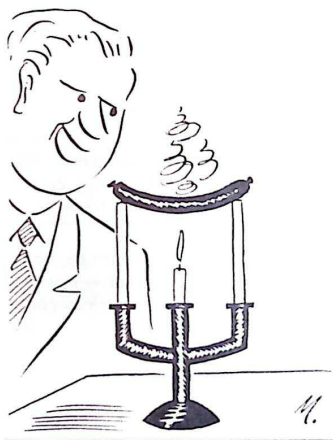
Statens Brandskola

Brandchefskurs kat II

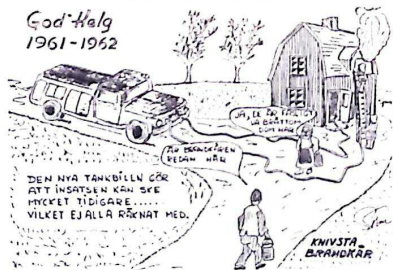
anordnas under våren 1962. Andra perioden (utbildning vid brandskolan) pågår tiden 26/4—7/6 1962. Ansökan senast den 3 februari.

Repetitionskurs för brandchefer kat II

anordnas under tiden 2/4—14/4 1962. Undervisningen kommer företrädesvis att omfatta brandsläckningslära och förebyggande brandskydd. Ansökan senast den 3 februari.

Grillning i juletid

Den traditionella nyårshälsningen från Knivsta brandkår tackar vi hjärtligt för. Vet Ni att Knivsta brandkår prenumererar 100 %-igt på Brandkärstidskrift? Gör Ni sammalunda!

Bemärkelsedagar

60 år

5/2 Sandberg, S. A., brandchef, Hörby.
17/2 Andersson, E., brandchef, Torshälla.

Den 10 februari fyller Riksförbundets kassaförvaltare, direktör Sixten Fryklund, 60 år.

Det var först år 1951, som direktör Fryklund officiellt knöts till Svenska Brandkärarnas Riksförbunds ledning, och då som suppleant i styrelsen. Två år senare invaldes han i såväl styrelsen som verkställande utskottet och utsågs samtidigt till kassaförvaltare i förbundet. Han var emellertid redan då sedan länge väl bekant med Riksförbundets ekonomiska frågor. Och inte minst dem har han alltid varmt omhuldat.

På 60-årsdagen bringar Brandkärstidskrift en hjärtlig hyllning och ett varmt tack till direktör Fryklund för alltid helhjärtat stöd åt Riksförbundet och för dess syften.

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Organ för Svenska Brandkärarnas Riksförbund
Utkommer omkring den 15 varje månad

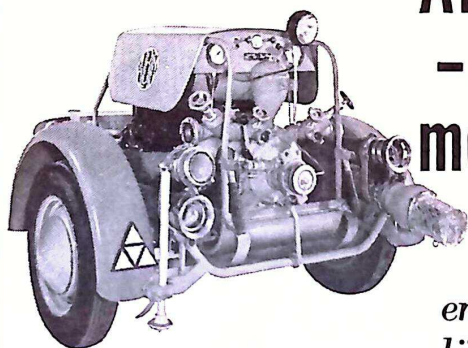
Prenumerationspris: 8:— kr/år. Vid samtidig beställning av minst 5 ex. = 7:— kr/år.
(Likvid sändes till Brandkärstidskrift, Jakobsbg 14, Stockholm. Postgiro 48 70.)

Redaktör och ansvarig utgivare: Brandchef A. Ekberg, S. Promenaden 46, Norrköping, Tel 011/293 70.

Annonbeställning: Svenska Brandkärarnas Riksförbund, Jakobsbgatan 14, Stockholm C. Tel. 010/10 50 25.

OBS! Annonssmanuskript måste vara inkomna senast den 20 i månaden före den, då annons önskas införd.

ALBIN - 900 VW

ALBIN-900 VW -modern svensk motorspruta med garanti

*enkel konstruktion
lättskött
prestanda över normerna*

Många års erfarenhet och ett intensivt tekniskt samarbete mellan ALBIN MOTOR och AB Pump-industri ligger bakom ALBIN-900 VW, den enda motorsprutan i sin storleksklass som med undantag för motorn — VW industrimotor — är helt svenskbyggd. Detta är av den största betydelse ur service-synpunkt — vägen kund-fabrikant är alltid den snabbaste och säkraste!

ALBIN-900 VW är delvis inkörd när den levereras och kan omedelbart fullbelastas. Med sprutan följer garantibevis gällande för ett år från leveransdagen. ALBIN-900 VW är godkänd av Statens Brandinspektion — den lämnar följande betydligt mera vatten än vad normkapaciteten anger.

Normkapacitet:

900 l/min vid 100 mVP (10 kp/cm²),
2,5 meters sughöjd
300 l/min vid 140 mVP (14 kp/cm²),
2,5 meters sughöjd
540 l/min vid 100 mVP (10 kp/cm²),
7 meters sughöjd

Sedan ALBIN-900 VW kom ut i marknaden för fyra år sedan, har omkring 800 sprutor levererats till de civila brandkårerna, Kungl. Civilförsvarsstyrelsen, militära myndigheter och andra statliga institutioner. Kungl. Civilförsvarsstyrelsen har nyligen beställt ytterligare 75 sprutor.

*Begär teknisk beskrivning av
ALBIN - 900 VW*

från ALBIN MOTOR, Kristinehamn

**Ni möter ALBIN-namnet
på många områden
...överallt betyder det
omutlig kvalitet!**

ALBIN är ett namn som fackfolk inom en rad olika områden förknippar med kvalitet. På sjön, där båtbesättnings liv hänger på att motorn står bi i alla väder... på sjukhus, där patienters liv kan bero av att reservelverkets dieselmotor kan rycka in vid elstopp... inom brandkårerna, där Albin motorsprutor och brandarmatur räddar liv och egendom... i industrier, där Albin-pumpar och verktygsmaskiner har viktiga uppgifter i produktionen... Albin Motors tillverkningar har ansvarsfulla uppgifter i samhället. Därför har företaget sedan gammalt tagit ansvar genom större precision i produktionen än vad som normalt efterkrävs. Albin är ett namn för säkerhet.

ALBIN MOTOR Kristinehamn
telefon växel (0550) 150 00

Änyo en broschyr!

September 1961

SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

Skydd

mot

andnings-

gifter

G. PERSSON

Pris 5:- kr

SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

STOCKHOLM C
Jakobsgatan 14

Telefon 010/21 36 06
Postgiro 48 70

Utgivet av Svenska Brandkårens Riksförbund

28. MAJ 1962

LUND